

ความเสมอภาคหญิงชาย : ระดับชาติและนานาชาติ

นโยบายระดับชาติด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ระบุว่า ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายไว้ดังนี้

1. มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง
2. มาตรา 5 ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน
3. มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

4. มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

(1) รัฐคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษাপฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ กำหนดให้เสริมสร้างครอบครัวให้มีความมั่นคง มีสัมพันธภาพที่ดี มีความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมในครอบครัว โดยจัดกิจกรรมภูมิคุ้มกันอย่างต่อเนื่อง ใช้สื่อชุมชนและสื่อสารมวลชนให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เช่น ความรู้ด้านโภชนาการ คำปรึกษาการใช้ชีวิตสมรสและการเป็นพ่อแม่ที่ดี วิธีการเข้ารับบริการจากรัฐ ราคาสินค้า การเกษตร ช่องทางการตลาด ฯลฯ รวมถึงการสร้างค่านิยมครอบครัวอบอุ่นผ่านบทบาทหญิงชาย การจัดกิจกรรมเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถานศึกษา และสถาบันทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ

นโยบายของรัฐบาล ซึ่งนายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2551 กำหนดสร้างหลักประกันความมั่นคงและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ให้เด็ก สตรี และคนพิการที่ด้อยโอกาส โดยจะจัดกระบวนการค้ำชูให้หมดสิ้นไป ขจัดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิเด็ก สตรี และคนพิการในทุกรูปแบบและอย่างเด็ดขาด รวมทั้งเสริมสร้างสวัสดิการทางสังคมแก่คนพิการและผู้ด้อยโอกาส อย่างเหมาะสม และส่งเสริมความรู้และอาชีพให้สตรีและคนพิการ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

มติคณะรัฐมนตรี

1. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2544 ได้มีมติเกี่ยวกับการจัดตั้งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย และศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในแผนงาน/โครงการของหน่วยงาน ดังนี้

1. ให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม มอบหมายผู้บริหารระดับรองปลัดกระทรวงหรือรองอธิบดีขึ้นไป จำนวน 1 คน ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer-CGEO) ในหน่วยงาน
2. ให้กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหน่วยงานระดับสำนัก/กอง ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในหน่วยงาน (Gender Focal Point-GFP) และจัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในแผนงาน/โครงการของหน่วยงาน
3. ให้สำนักงาน ก.พ. กำหนดรายละเอียดคุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (CGEO) และบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาค ระหว่างหญิงชาย (GFP) และแจ้งให้หน่วยราชการทราบและถือปฏิบัติต่อไป

2. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2546

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2546 มีมติให้สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) เป็นศูนย์ประสานงานด้านการบูรณาการบทบาทหญิงชาย (Gender Focal Point Network-GFPN) และศูนย์ประสานงานเครือข่ายผู้นำสตรีในกรอบเอเปค (Women Leaders' Network-WLN) ของเขตเศรษฐกิจไทยอย่างเป็นทางการ

พันธกรณีระหว่างประเทศ

อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women-CEDAW)

เป็นอนุสัญญาที่สหประชาชาติจัดทำขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐภาคีหรือประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการดำเนินงานเพื่อขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี และให้หลักประกันว่า สตรีต้องได้รับสิทธิประโยชน์และโอกาสต่างๆ จากรัฐบนพื้นฐานของความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย อนุสัญญา ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 34 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2522

หลักการของอนุสัญญา CEDAW

อนุสัญญา CEDAW มีหลักการพื้นฐาน ประกอบด้วย

- ความเสมอภาค (Equality)
- การไม่เลือกปฏิบัติ (Non Discrimination)
- พันธกิจของรัฐ (State Obligation)

ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สตรีต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกับบุรุษในด้านกฎหมาย สุขภาพ การศึกษา การจ้างงาน การมีส่วนร่วมทางการเมือง การเป็นผู้แทนของรัฐบาล และการมีส่วนร่วมในองค์การระหว่างประเทศ
2. สตรีต้องได้รับโอกาสและสามารถเข้าถึงทรัพยากรเท่าเทียมกับบุรุษ
3. สตรีต้องได้รับประโยชน์จากกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกับบุรุษ
4. รัฐต้องคุ้มครอง สนับสนุน และดำเนินการให้ผู้หญิงได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในด้านต่างๆ ข้างต้น

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา โดยวิญญูญัตติ มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน 2528 โดยตั้งข้อสงวนไว้ 7 ข้อ ต่อมา ประเทศไทยได้ยกเลิกข้อสงวนไปแล้ว 5 ข้อ ปัจจุบันยังมีข้อสงวนเหลืออีก 2 ข้อ คือ ข้อ 16 เรื่องความเสมอภาคในด้านครอบครัวและการสมรส และข้อ 29 เรื่องการให้อำนาจอศาลโลกในการตัดสินกรณีพิพาท

ในข้อ 18 ของอนุสัญญา ได้กำหนดกลไกในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามพันธกรณี โดยให้รัฐภาคีเสนอรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามอนุสัญญา ต่อเลขาธิการสหประชาชาติ ภายใน 1 ปีหลังจากอนุสัญญา มีผลบังคับใช้ และหลังจากนั้นอย่างน้อยทุกๆ 4 ปี ประเทศไทยได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยการบริหารจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีไปแล้ว 3 ครั้ง ฉบับแรกเมื่อปี 2530 ฉบับที่ 2 และ 3 เมื่อปี 2539 ฉบับที่ 4 และ 5 เมื่อปี 2546

ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี

ที่ประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อเดือนกันยายน 2538 ได้รับรองปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and Platform for Action) ซึ่งกล่าวถึงปัญหาความยากจน การศึกษา สุขภาพอนามัย สิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ฯลฯ แผนปฏิบัติการปักกิ่งฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาของสตรี ประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์อย่างชัดเจนและยืนยันถึงพันธกรณีที่ จะดำเนินการตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติกันอย่างจริงจังและเป็นพื้นฐานในการลดความไม่เสมอภาคระหว่างบุรุษและสตรี รวมทั้งเป็นการเร่งรัดส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรีไทย โดยบูรณาการในแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

แผนปฏิบัติการปักกิ่งฯ ได้กำหนดประเด็นห่วงใยเกี่ยวกับสตรีเพื่อให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติให้ความสำคัญและร่วมกันดำเนินการแก้ไข ได้แก่

1. สตรีกับความยากจน	2. การศึกษาและการฝึกอบรมของสตรี
3. สตรีกับสุขภาพ	4. ความรุนแรงต่อสตรี
5. สตรีกับความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ	6. สตรีกับเศรษฐกิจ
7. สตรีกับการตัดสินใจ	8. กลไกเชิงสถาบันเพื่อความก้าวหน้าของสตรี
9. สิทธิมนุษยชนของสตรี	10. สตรีกับสื่อ
11. สตรีกับสิ่งแวดล้อม	12. เด็กหญิง

และเพื่อเป็นการทบทวนและประเมินความคืบหน้าในการดำเนินงานของประเทศสมาชิกในการรับรองยุทธศาสตร์ในโรบีเพื่อความก้าวหน้าของสตรีในปี 2543 ครอบคลุม 15 ปี จากผลการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 3 เมื่อปี 2528 ที่ประเทศเคนยา และครอบคลุม 5 ปี ของการรับรองปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง จากผลการประชุมระดับโลกว่าด้วยเรื่องสตรี ครั้งที่ 4 เมื่อปี 2538 ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน สหประชาชาติได้จัดประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ ครั้งที่ 23 ระหว่างวันที่ 5 - 9 มิถุนายน 2543 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ในหัวข้อ "Women 2000 : gender equality, development and peace for the 21st century" ซึ่งได้รับรองเอกสารแผนปฏิบัติการและข้อเสนอแนะในการริเริ่มแนวทางใหม่เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (Further Actions and Initiatives to Implement the Beijing Declaration and Platform for Action) ทั้งนี้ ที่ประชุมได้พิจารณาถึงประเด็นห่วงใยเพิ่มเติมซึ่งเป็นปัจจัยในดำเนินการให้บรรลุตามปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง ได้แก่ โลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเคลื่อนย้ายแรงงาน ภาวะประชากรสูงอายุ การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ยาเสพติด ภัยพิบัติธรรมชาติ การแบ่งการความรับผิดชอบระหว่างหญิงชาย

เป้าหมายแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals - MDGS)

สหประชาชาติได้จัดการประชุมสุดยอดแห่งสหัสวรรษ ณ สำนักงานใหญ่ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนกันยายน 2543 มีผู้นำจากประเทศสมาชิกเข้าร่วมประชุม 189 ประเทศ และผู้นำดังกล่าวได้ร่วมกันรับรองคำประกาศแห่งสหัสวรรษ (Millennium Declaration) และกำหนดแนวทางและเป้าหมายในอนาคตที่จะลดช่องว่างจากผลพวงของการพัฒนา และมุ่งมั่นส่งเสริมการพัฒนาคน ภายในปี พ.ศ. 2533-2538 เป้าหมายแห่งสหัสวรรษประกอบด้วย

1. ขจัดความยากจนและความหิวโหย
2. ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา
3. ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและส่งเสริมบทบาทหญิงชาย
4. ลดอัตราการตายของเด็ก
5. พัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์
6. ต่อสู้กับโรคเอดส์ มาเลเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ
7. รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
8. ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก

